2024/1349

22.5.2024

# EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS (EL) 2024/1349,

## 14. mai 2024,

## millega kehtestatakse piiril toimuv tagasisaatmismenetlus ja millega muudetakse määrust (EL) 2021/1148

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 77 lõiget 2 ja artikli 79 lõike 2 punkti c,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamusi ([1]),

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamusi ([2]),

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt ([3])

ning arvestades järgmist:

(1) Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala loomisel peaks liit tagama isikutele piirikontrolli puudumise sisepiiridel ning, tuginedes solidaarsusele ja vastutuse õiglasele jagamisele liikmesriikide vahel, kujundama varjupaiga ja rände, välispiirikontrolli ning tagasisaatmise valdkonnas ühise poliitika ja tõkestama loata liikumist liikmesriikide vahel, mis on õiglane ka kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, ning austades täielikult põhiõigusi.

(2) Käesoleva määruse eesmärk on ühtlustada, lihtsustada ja harmoneerida liikmesriikides rakendatavat menetluskorda ja kehtestada piiril toimuv tagasisaatmismenetlus. Kõnealust menetlust tuleks kohaldada kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, kelle taotluse suhtes on tehtud keelduv otsus Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1348 ([4]) sätestatud piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus (edaspidi „piiril toimuv varjupaigamenetlus“).

(3) Nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes määrus (EL) 2024/1348 ei ole siduv, tuleks käesolevas määruses sisalduvaid viiteid määruse (EL) 2024/1348 sätetele käsitada viidetena samaväärsetele sätetele, mille nad võivad olla oma õiguses kehtestanud.

(4) Käesoleva määrusega hõlmatud isikute kohtlemise osas on liikmesriigid seotud kohustustega, mis tulenevad rahvusvahelistest õigusaktidest, millega nad on ühinenud.

(5) Kui liikmesriigid kohaldavad käesoleva määruse sätteid, mis võivad mõjutada alaealisi, peaksid nad lähtuma eelkõige sellest, mis on lapse huvides parim.

(6) Rohkesti avaldatakse soovi rahvusvahelise kaitse taotluse esitamiseks liikmesriigi välispiiril või transiiditsoonis, sealhulgas isikute poolt, kes on kinni peetud seoses välispiiri ebaseadusliku ületamisega, see tähendab välispiiri ebaseadusliku ületamise ajal või välispiiri lähedal pärast selle ületamist, või isikute poolt, kes on maabunud otsingu- ja päästeoperatsiooni järgselt. Isiku tuvastamiseks ning julgeoleku- ja tervisekontrolli tegemiseks välispiiril ning asjaomaste kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute suunamiseks asjakohasesse menetlusse on vajalik

([1]) ELT C 75, 10.3.2017, lk 97; ja ELT C 155, 30.4.2021, lk 64.
([2]) ELT C 207, 30.6.2017, lk 67; ja ELT C 175, 7.5.2021, lk 32.
([3]) Euroopa Parlamendi 10. aprilli 2024. aasta seisukoht (*Euroopa Liidu Teatajas* seni avaldamata) ja nõukogu 14. mai 2024. aasta otsus.
([4]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1348, millega luuakse rahvusvahelise kaitse ühine menetlus liidus ja tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2013/32/EL (ELT L, 2024/1348, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/2024/1348/eli/reg/oj).

taustakontroll. Pärast taustakontrolli tuleks kolmanda riigi kodanikud ja kodakondsuseta isikud suunata asjakohasesse varjupaiga- või tagasisaatmismenetlusse või keelata neil riiki siseneda. Seepärast tuleks kehtestada sisenemiseelne etapp, mis koosneb taustakontrollist ning piiril toimuvast varjupaiga- või asjakohasel juhul tagasisaatmismenetlusest. Kõigi ebaseaduslike saabumiste puhul peaks kõigi asjakohaste menetlusetappide vahel olema katkematu ja tõhus seos.

(7) Isikut ei lubata riigi territooriumile, kui taotlejal ei ole õigust riiki jääda, kui ta ei ole taotlenud luba määruses (EL) 2024/1348 sätestatud edasikaebemenetluse eesmärkidel riiki jääda või kui kohus on otsustanud, et taotlejal ei lubata kõnealuse edasikaebemenetluse tulemuse selgumiseni riiki jääda. Sellistel juhtudel tuleks varjupaiga- ja tagasisaatmismenetluse vahelise järjepidevuse tagamiseks viia ka tagasisaatmismenetlus läbi piirimenetluse raames, mis ei kesta kauem kui 12 nädalat. Seda tähtaega tuleks arvestada ajast, mil taotlejal, kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul ei ole enam õigust ega luba riiki jääda.

(8) Kõigi nende kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute võrdse kohtlemise tagamiseks, kelle taotluse suhtes on piirimenetluse käigus tehtud keelduv otsus, kui liikmesriik on otsustanud mitte kohaldada Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2008/115/EÜ ([5]) sätteid vastavalt selles sätestatud asjaomastele eranditele kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, ega tee kõnealuse kolmanda riigi kodaniku suhtes tagasisaatmisotsust, peaks asjaomase taotleja, kolmanda riigi kodaniku või kodakondsuseta isiku kohtlemine ja kaitsetase olema kooskõlas direktiivi 2008/115/EÜ sätetega, mis käsitlevad kolmanda riigi kodanike suhtes kohaldatavaid soodsamaid sätteid, mis on käesoleva direktiivi kohaldamisalast välja jäänud, ning võrdväärne nendega, mida kohaldatakse isikute suhtes, kelle suhtes tehakse tagasisaatmisotsus.

(9) Piiril toimuva tagasisaatmismenetluse kohaldamisel tuleks kohaldada direktiivi 2008/115/EÜ teatavaid sätteid, kuna need reguleerivad piiril toimuva tagasisaatmismenetluse aspekte, mida ei ole käesolevas määruses sätestatud, eeskätt neid, mis käsitlevad mõisteid, soodsamaid sätteid, tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet, lapse huve, perekonnaelu ja tervislikku seisundit, põgenemise ohtu, koostöökohustust, vabatahtliku lahkumise tähtaega, tagasisaatmisotsust, väljasaatmist, väljasaatmise peatamist, saatjata alaealiste tagasisaatmist ja väljasaatmist, sissesõidukeelde, tagasisaatmiseni antavaid tagatisi, kinnipidamist, kinnipidamistingimusi, alaealiste ja perekondade kinnipidamist ning hädaolukordi. Selleks et vähendada selliste ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute ebaseadusliku riiki sisenemise ja ebaseadusliku liikumise ohtu, kelle suhtes kohaldatakse piiril toimuvat tagasisaatmismenetlust, tuleks anda tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks. Selline vabatahtliku lahkumise tähtaeg tuleks anda üksnes taotluse alusel ja see ei tohiks ületada 15 päeva ega anda õigust asjaomase liikmesriigi territooriumile siseneda. Asjaomased isikud peaksid andma nende valduses olevad kehtivad reisidokumendid üle pädevatele asutustele nii kauaks, kui see on vajalik nende isikute põgenemise ärahoidmiseks. Käesolevas määruses sisalduvad tagasisaatmist käsitlevad sätted ei piira liikmesriikide kaalutlusõigust igal ajal otsustada anda oma territooriumil ebaseaduslikult viibivale kolmanda riigi kodanikule sõltumatu elamisloa kaastundlikel, humanitaar- või muudel põhjustel või muu loa, mis annab õiguse riigis viibida.

(10) Kui ebaseaduslikult riigis viibiv kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik piiril toimuva tagasisaatmismenetluse maksimaalse tähtaja jooksul tagasi ei pöördu või teda välja ei saadeta, tuleks tagasisaatmismenetlust jätkata vastavalt direktiivile 2008/115/EÜ.

(11) Kui taotlejal, kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul, kes oli määruses (EL) 2024/1348 sätestatud piiril toimuva varjupaigamenetluse ajal kinni peetud, ei ole enam õigust ega luba riiki jääda, peaks liikmesriikidel olema võimalik jätkata kinnipidamist, et ära hoida territooriumile sisenemine ja läbi viia tagasisaatmismenetlus, järgides direktiivis 2008/115/EÜ sätestatud kinnipidamisega seotud tagatisi ja tingimusi. Samuti peaks olema võimalik pidada kinni taotlejat, kolmanda riigi kodanikku või kodakondsuseta isikut, keda rahvusvahelise kaitse taotluse läbivaatamiseks sellise piiril toimuva varjupaigamenetluse ajal kinni ei peetud, kellel ei ole enam õigust ega luba riiki jääda, kui on oht põgenemiseks, kui ta väldib või takistab tagasisaatmist või kujutab endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule. See kinnipidamine peaks kestma võimalikult lühikest aega ega tohiks olla pikem kui piiril toimuva tagasisaatmismenetluse maksimaalne kestus. Kui ebaseaduslikult riigis viibiv kolmanda riigi kodanik või kodakondsuseta isik selle aja jooksul tagasi ei pöördu või teda välja ei saadeta ning piiril toimuva tagasisaatmismenetluse kohaldamine lõppeb, tuleks kohaldada direktiivi 2008/115/EÜ. Kõnealuses direktiivis sätestatud maksimaalne kinnipidamisaeg peaks hõlmama piiril toimuva tagasisaatmismenetluse jooksul kohaldatavat kinnipidamist.

([5]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2008. aasta direktiiv 2008/115/EÜ ühiste nõuete ja korra kohta liikmesriikides ebaseaduslikult viibivate kolmandate riikide kodanike tagasisaatmisel (ELT L 348, 24.12.2008, lk 98).

(12) Piiril toimuv tagasisaatmismenetlus peaks Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2024/1359 ([6]) määratletud kriisiolukorras hõlbustama selliste ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikute tagasisaatmist, kelle taotluse suhtes on kriisiolukorras tehtud keelduv otsus piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus ning kellel ei ole õigust ega luba riiki jääda, andes pädevatele riiklikele asutustele vajalikud vahendid ja piisavalt aega tagasisaatmismenetluste läbiviimiseks nõuetekohase hoolsusega. Selleks et kriisiolukordadele saaks tulemuslikult reageerida, peaks piiril toimuvat tagasisaatmismenetlust olema võimalik kohaldada kriisiolukorras ka nende taotlejate, kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, kelle suhtes kohaldatakse piiril toimuvat tagasisaatmismenetlust ja kelle taotluse suhtes on tehtud keelduv otsus enne, kui võeti vastu nõukogu rakendusotsus, millega liikmesriik kuulutati vastavalt määrusele (EL) 2024/1359 kriisiolukorras olevaks, ning kellel ei ole pärast kõnealuse otsuse vastuvõtmist õigust ega luba riiki jääda.

(13) Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikliga 72 ei mõjuta käesolev määrus liikmesriikide nende kohustuste täitmist, mis on seotud avaliku korra säilitamise ja sisejulgeoleku kaitsmisega.

(14) Tagamaks käesoleva määruse kohaldamise ajaks selles sisalduvate piiril toimuva tagasisaatmismenetluse sätete ühtse rakendamise, tuleks liidu ja liikmesriikide tasandil välja töötada ja ellu viia rakenduskavad, milles määratakse kindlaks puudujäägid ja operatiivmeetmed iga liikmesriigi jaoks.

(15) Käesoleva määruse kohaldamist tuleks hinnata korrapäraste ajavahemike tagant.

(16) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/1148 ([7]) Integreeritud Piirihalduse Fondi osana loodud piirihalduse ja viisapoliitika rahastu poliitiline eesmärk on tagada tugev ja tulemuslik Euroopa integreeritud piirihaldus välispiiridel, sealhulgas ennetades ja avastades ebaseaduslikku rännet ning hallates tõhusalt rändevooge. Kõnealusest rahastust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1351 ([8]) raames solidaarsusmeetmetele toetuse andmise võimaldamine aitaks kaasa määruse (EL) 2021/1148 eesmärkide saavutamisele. Seepärast tuleks määrust (EL) 2021/1148 muuta.

(17) Piirihalduse ja viisapoliitika rahastu ning muude asjakohaste liidu fondide (edaspidi „fondid“) vahendeid peaks oleks võimalik kasutusele võtta selleks, et toetada liikmesriike nende jõupingutustes, et kohaldada määrust (EL) 2024/1351 kooskõlas fondide kasutamist reguleerivate normidega ja ilma et see piiraks muid fondidest toetatavaid prioriteete. Sellega seoses peaks liikmesriigid saama kasutada oma vastavate programmide raames tehtavaid eraldisi, sealhulgas summasid, mis tehakse kättesaadavaks pärast vahehindamist. Asjaomaste temaatiliste rahastute raames peaks olema võimalik teha kättesaadavaks täiendav toetus, eelkõige nendele liikmesriikidele, kellel võiks olla vaja oma suutlikkust piiridel suurendada.

(18) Määrust (EL) 2021/1148 tuleks muuta, et tagada liidu eelarvest täielik panus solidaarsusmeetmete rahastamiskõlblike kulude kogusummasse ning kehtestada nende meetmetega seotud konkreetsed aruandlusnõuded osana olemasolevatest fondide rakendamisega seotud aruandluskohustustest. Kõnealust määrust tuleks samuti muuta, et võimaldada liikmesriikidel teha piirihalduse ja viisapoliitika rahastusse rahalisi panuseid sihtotstarbelise välistuluna.

(19) Kuna käesoleva määruse eesmärke, nimelt piiril toimuva tagasisaatmismenetluse kehtestamine, konkreetsete ajutiste normide kehtestamine, et tagada liikmesriikide kriisiolukordadega tegelemise suutlikkus, ning määruse (EL) 2021/1148 alusel määruse (EL) 2024/1351 raames solidaarsusmeetmetele toetuse andmise võimaldamine, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada, küll aga saab neid käesoleva määruse ulatuse ja toime tõttu paremini saavutada liidu

([6]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1359, mis käsitleb kriisi ja vääramatu jõuga seotud olukordi rände- ja varjupaigaküsimuste valdkonnas ning millega muudetakse määrust (EL) 2021/1147 (ELT L, 2024/1359, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1359/oj).

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 7. juuli 2021. aasta määrus (EL) 2021/1148, millega luuakse Integreeritud Piirihalduse Fondi osana piirihalduse ja viisapoliitika rahastu (ELT L 251, 15.7.2021, lk 48).

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1351, mis käsitleb varjupaiga- ja rändehaldust ning millega muudetakse määrusi (EL) 2021/1147 ja (EL) 2021/1060 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 604/2013 (ELT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).

tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu (ELi leping) artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

(20) ELi lepingule ja ELi toimimise lepingule lisatud protokolli nr 22 (Taani seisukoha kohta) artiklite 1 ja 2 kohaselt ei osale Taani käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav. Arvestades, et käesolev määrus põhineb Schengeni *acquis*'l, otsustab Taani kõnealuse protokolli artikli 4 kohaselt kuue kuu jooksul pärast nõukogu otsuse tegemist käesoleva määruse üle, kas ta rakendab seda oma õiguses.

(21) Käesolev määrus kujutab endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist, milles Iirimaa ei osale vastavalt nõukogu otsusele 2002/192/EÜ ([9]); seetõttu ei osale Iirimaa käesoleva määruse vastuvõtmisel ning see ei ole tema suhtes siduv ega kohaldatav.

(22) Islandi ja Norra puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahelise lepingu (viimase kahe riigi osalemiseks Schengeni *acquis*' ([10]) sätete rakendamises, kohaldamises ja edasiarendamises) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ ([11]) artikli 1 punktis A osutatud valdkonda.

(23) Šveitsi puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepingu (Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' ([12]) rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) tähenduses, mis kuuluvad otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2008/146/EÜ ([13]) artikliga 3.

(24) Liechtensteini puhul kujutab käesolev määrus endast nende Schengeni *acquis*' sätete edasiarendamist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' ([14]) rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) tähenduses, mis kuuluvad nõukogu otsuse 1999/437/EÜ artikli 1 punktis A osutatud valdkonda, kusjuures nimetatud otsuse vastavat punkti tõlgendatakse koostoimes nõukogu otsuse 2011/350/EL ([15]) artikliga 3.

(25) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse eelkõige Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „põhiõiguste harta") tunnustatud põhimõtteid. Eelkõige püütakse käesoleva määrusega tagada inimväärikuse täielik austamine ning edendada põhiõiguste harta artiklite 1, 4, 8, 18, 19, 21, 23, 24 ja 47 kohaldamist,

([9]) Nõukogu 28. veebruari 2002. aasta otsus 2002/192/EÜ Iirimaa taotluse kohta osaleda teatavates Schengeni *acquis*' sätetes (EÜT L 64, 7.3.2002, lk 20).
([10]) EÜT L 176, 10.7.1999, lk 36.
([11]) Nõukogu 17. mai 1999. aasta otsus 1999/437/EÜ Euroopa Liidu Nõukogu ning Islandi Vabariigi ja Norra Kuningriigi vahel sõlmitud lepingu teatavate rakenduseeskirjade kohta nende kahe riigi ühinemiseks Schengeni *acquis*' sätete rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (EÜT L 176, 10.7.1999, lk 31).
([12]) ELT L 53, 27.2.2008, lk 52.
([13]) Nõukogu 28. jaanuari 2008. aasta otsus 2008/146/EÜ sõlmida Euroopa Ühenduse nimel Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vaheline leping Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega (ELT L 53, 27.2.2008, lk 1).
([14]) ELT L 160, 18.6.2011, lk 21.
([15]) Nõukogu 7. märtsi 2011. aasta otsus 2011/350/EL Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse, Šveitsi Konföderatsiooni ja Liechtensteini Vürstiriigi vahelise protokolli (mis käsitleb Liechtensteini Vürstiriigi ühinemist Euroopa Liidu, Euroopa Ühenduse ja Šveitsi Konföderatsiooni vahelise lepinguga Šveitsi Konföderatsiooni ühinemise kohta Schengeni *acquis*' rakendamise, kohaldamise ja edasiarendamisega) Euroopa Liidu nimel sõlmimise kohta, seoses sisepiiridel piirikontrolli kaotamise ja isikute liikumisega (ELT L 160, 18.6.2011, lk 19).

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

**ÜLDSÄTTED**

*Artikkel 1*

**Reguleerimisese ja kohaldamisala**

1. Käesoleva määrusega kehtestatakse piiril toimuv tagasisaatmismenetlus. Seda kohaldatakse kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, kelle taotluse suhtes on tehtud keelduv otsus määruse (EL) 2024/1348 artiklites 43–54 sätestatud piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus (edaspidi „piiril toimuv varjupaigamenetlus“). Samuti nähakse sellega ette konkreetsed ajutised normid seoses piiril toimuva tagasisaatmismenetlusega määruse (EL) 2024/1359 artikli 1 lõikes 4 määratletud kriisiolukordades.

Käesoleva määrusega muudetakse ka määrust (EL) 2021/1148, et võimaldada kõnealuse määruse alusel toetust solidaarsusmeetmetele määruse (EL) 2024/1351 raames.

2. Käesoleva määruse III peatüki kohaselt vastu võetud ajutised meetmed peavad vastama vajalikkuse ja proportsionaalsuse nõuetele, olema asjakohased nende seatud eesmärkide saavutamiseks ning taotlejate õiguste kaitse tagamiseks ning olema kooskõlas liikmesriikide kohustustega, mis tulenevad põhiõiguste hartast ja rahvusvahelisest õigusest.

3. Käesoleva määruse III peatüki meetmeid kohaldatakse ainult sellises ulatuses, mis on olukorra tõsiduse tõttu rangelt vajalik, ajutiselt ja piiratud viisil ning üksnes erandlikel asjaoludel. Taotluse korral võivad liikmesriigid kohaldada III peatükis sätestatud meetmeid üksnes määruse (EL) 2024/1359 artikli 4 lõikes 3 osutatud otsuses sätestatud ulatuses.

*Artikkel 2*

**Viited määrusele (EL) 2024/1348**

Nende liikmesriikide puhul, kelle suhtes määrus (EL) 2024/1348 ei ole siduv, tuleks käesolevas määruses sisalduvaid viiteid määruse (EL) 2024/1348 sätetele käsitada viidetena samaväärsetele sätetele, mille nad on oma õiguses kehtestanud.

*Artikkel 3*

**Mõisted**

Käesolevas määruses kasutatakse järgmisi mõisteid:

a) „rahvusvahelise kaitse taotlus“ või „taotlus“ – rahvusvahelise kaitse taotlus või määruse (EL) 2024/1348 artikli 3 punktis 12 määratletud taotlus;

b) „taotleja“ – määruse (EL) 2024/1348 artikli 43 punktis 13 määratletud taotleja.

II PEATÜKK

**PIIRIL TOIMUV TAGASISAATMISMENETLUS**

*Artikkel 4*

**Piiril toimuv tagasisaatmismenetlus**

1. Kolmanda riigi kodanikel ja kodakondsuseta isikutel, kelle taotluse suhtes on tehtud piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus keelav otsus, ei lubata asjakohase liikmesriigi territooriumile siseneda.

2. Liikmesriigid nõuavad, et lõikes 1 osutatud isikud elaksid kuni 12 nädalat kohas, mis asub välispiiril või transiiditsoonis või nende läheduses. Kui liikmesriik ei saa neid isikuid sellistes kohtades majutada, võib ta kasutada muid kohti oma territooriumil. 12-nädalane tähtaeg hakkab kulgema päevast, mil taotlejal, kolmanda riigi kodanikul või kodakondsuseta isikul ei ole enam õigust ega luba riiki jääda. Käesoleva lõike kohast nõuet elada teatavas kohas ei käsitata

loana liikmesriigi territooriumile sisenemiseks ja seal viibimiseks. Nendes kohtades kehtivad tingimused peavad vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1346 ([16]) artiklite 19 ja 20 kohastele materiaalsetele vastuvõtutingimustele ja tervishoiu samaväärsetele standarditele, nagu neid kohaldatakse endiselt taotlejatena käsitatavate isikute suhtes.

3. Käesoleva artikli kohaldamisel kehtivad direktiivi 2008/115/EÜ artikli 3, artikli 4 lõike 1, artikli 5, artikli 6 lõigete 1–5, artikli 7 lõigete 2 ja 3, artiklite 8–11, artikli 12, artikli 14 lõike 1, artikli 15 lõigete 2–4 ja artiklite 16–18 sätted.

4. Kui tagasisaatmisotsust ei saa lõikes 2 osutatud maksimaalse tähtaja jooksul jõustada, jätkavad liikmesriigid tagasisaatmismenetlusi vastavalt direktiivile 2008/115/EÜ.

5. Ilma et see piiraks nende võimalust igal ajal vabatahtlikult tagasi pöörduda, määratakse lõikes 1 osutatud isikutele tähtaeg vabatahtlikuks lahkumiseks, välja arvatud juhul, kui on põgenemise oht või kui nende taotluse suhtes on tehtud piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus keelduv otsus, kuna see on ilmselgelt põhjendamatu, või kui asjaomane isik kujutab endast ohtu liikmesriikide avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule. Vabatahtliku lahkumise tähtaeg määratakse üksnes taotluse alusel ja see ei tohi ületada 15 päeva ega anda õigust selle liikmesriigi territooriumile siseneda. Käesoleva lõike kohaldamisel annavad kõnealused isikud kõik nende valduses olevad kehtivad reisidokumendid pädevatele asutustele üle nii kauaks, kui see on vajalik põgenemise ärahoidmiseks.

6. Liikmesriigid, kes pärast taotluse suhtes keelduva otsuse tegemist piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus keelavad sisenemise vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2016/399 ([17]) artiklile 14 ja kes on otsustanud sellistel juhtudel mitte kohaldada direktiivi 2008/115/EÜ vastavalt nimetatud direktiivi artikli 2 lõike 2 punktile a, tagavad, et nende kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute kohtlemine ja kaitsetase, kellel on keelatud riiki siseneda, vastab direktiivi 2008/115/EÜ artikli 4 lõikele 4 ning on võrdväärne kohtlemise ja kaitsetasemega, mis on sätestatud käesoleva artikli lõikes 2 ja käesoleva määruse artikli 5 lõikes 4.

*Artikkel 5*

**Kinnipidamine**

1. Kinnipidamist võib kasutada viimase abinõuna üksnes juhul, kui see osutub vajalikuks iga juhtumi individuaalse hindamise alusel ja kui muid leebemaid sunnimeetmeid ei ole võimalik tulemuslikult kohaldada.

2. Käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 osutatud isikuid, kes peeti kinni piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus ning kellel ei ole enam õigust ega luba riiki jääda, võib jätkuvalt kinni pidada selleks, et takistada nende sisenemist asjaomase liikmesriigi territooriumile, et valmistada ette nende tagasisaatmist või et isik välja saata.

3. Käesoleva määruse artikli 4 lõikes 1 osutatud isikuid, keda piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus kinni ei peetud, kellel ei ole enam õigust ega luba riiki jääda, võib kinni pidada, kui on olemas põgenemise oht direktiivi 2008/115/EÜ tähenduses, kui nad väldivad või takistavad tagasisaatmise ettevalmistamist või väljasaatmist või kui nad kujutavad endast ohtu avalikule korrale, avalikule julgeolekule või riigi julgeolekule.

4. Kinnipidamine võib kesta nii lühikest aega kui võimalik ja ainult nii pikalt, kui on olemas mõistlik väljavaade väljasaatmiseks ja kuni toimub selle korraldamine ning see viiakse ellu nõuetekohase hoolsusega. Kinnipidamisaeg ei tohi ületada käesoleva määruse artikli 4 lõikes 2 osutatud ajavahemikku ning kui järgmine kinnipidamine määratakse kohe järjest pärast käesoleva artikli kohast kinnipidamist, arvatakse see ajavahemik direktiivi 2008/115/EÜ artikli 15 lõigetes 5 ja 6 sätestatud maksimaalse kinnipidamisaja hulka.

([16]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1346, millega sätestatakse rahvusvahelise kaitse taotlejate vastuvõtu nõuded (ELT L, 2024/1346, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1346/oj).

([17]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. märtsi 2016. aasta määrus (EL) 2016/399, mis käsitleb isikute üle piiri liikumist reguleerivaid liidu eeskirju (Schengeni piirieeskirjad) (ELT L 77, 23.3.2016, lk 1).

5. Hiljemalt 12. detsembriks 2024 töötab Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/2303 ([18]) loodud Euroopa Liidu Varjupaigaamet kooskõlas kõnealuse määruse artikli 13 lõikega 2 välja suunised mitmesuguste kinnipidamise asemel piirimenetluses kasutatava praktika kohta.

III PEATÜKK

**KRIISIOLUKORDADES KOHALDATAVAD ERANDID**

*Artikkel 6*

**Piiril toimuva tagasisaatmismenetluse suhtes kriisiolukorras kohaldatavad meetmed**

1. Määruse (EL) 2024/1359 artikli 1 lõikes 4 määratletud kriisiolukorras ja seoses ebaseaduslikult riigis viibivate kolmanda riigi kodanike või kodakondsuseta isikutega, kelle taotluse suhtes on tehtud määruse (EL) 2024/1359 artikli 11 lõigete 3, 4 ja 6 kohase piiril toimuva varjupaigamenetluse käigus keelduv otsus, ning kellel ei ole õigust ega luba riiki jääda, võivad liikmesriigid kehtestada järgmisi erandeid:

a) erandina käesoleva määruse artikli 4 lõikest 2 võivad liikmesriigid pikendada maksimaalset tähtaega, mille jooksul kõnealuseid kolmanda riigi kodanikke või kodakondsuseta isikuid hoitakse selles artiklis osutatud kohtades, veel kuni kuue nädala võrra;

b) erandina käesoleva määruse artikli 5 lõikest 4 ei ületa kinnipidamisaeg käesoleva lõike punktis a osutatud ajavahemikku ning see arvatakse direktiivi 2008/115/EÜ artikli 15 lõigetes 5 ja 6 sätestatud maksimaalse kinnipidamisaja hulka.

2. Käesoleva artikli lõiget 1 kohaldatakse ka selliste taotlejate, kolmanda riigi kodanike ja kodakondsuseta isikute suhtes, kelle suhtes kohaldatakse piiril toimuvat varjupaigamenetlust ja kelle taotluse suhtes on tehtud keelduv otsus enne määruse (EL) 2024/1359 artikli 4 lõikes 3 osutatud nõukogu rakendusotsuse vastuvõtmist ning kellel ei ole õigust ega luba pärast kõnealuse rakendusotsuse vastuvõtmist riiki jääda.

3. Organisatsioonidele ja isikutele, kellel on liikmesriigi õiguse kohaselt lubatud isikuid nõustada, antakse tegelik juurdepääs kinnipidamiskohtadesse paigutatud või piiripunktides viibivatele taotlejatele. Liikmesriigid võivad kehtestada sellisele tegevusele piirangud juhul, kui kõnealused piirangud on liikmesriigi õiguse kohaselt objektiivselt vajalikud kinnipidamisasutuse julgeoleku, avaliku korra või halduskorralduse huvides, tingimusel, et seejuures ei piirata juurdepääsu märkimisväärselt või ei muudeta seda võimatuks.

*Artikkel 7*

**Menetlusnormid**

Kui liikmesriik leiab, et ta on määruse (EL) 2024/1359 artikli 1 lõikes 4 määratletud kriisiolukorras, võib ta esitada taotluse käesoleva määruse artiklis 6 sätestatud erandite kohaldamiseks. Kui liikmesriik sellise taotluse esitab, kohaldatakse asjakohasel juhul määruse (EL) 2024/1359 artikleid 2–6 ning artikli 17 lõikeid 3 ja 4. Kui määruse (EL) 2024/1359 artikli 2 kohane menetlus erandi tegemiseks on juba algatatud, võivad liikmesriigid esitada taotluse käesoleva määruse artiklis 6 sätestatud erandite kohaldamiseks kõnealuse menetluse raames.

*Artikkel 8*

**Erisätted ja tagatised**

Artiklis 6 sätestatud erandit kohaldav liikmesriik peab teavitama kohaldatavatest meetmetest ja nende kestusest asjaomaseid kolmanda riigi kodanikke ja kodakondsuseta isikuid selles keeles, millest kolmanda riigi kodanikud või kodakondsuseta isikud aru saavad või millest arusaamist võib neilt mõistlikult eeldada.

([18]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2303, mis käsitleb Euroopa Liidu Varjupaigaametit ja millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 439/2010 (ELT L 468, 30.12.2021, lk 1).

IV PEATÜKK

**MÄÄRUSE (EL) 2021/1148 MUUTMINE**

*Artikkel 9*

**Määruse (EL) 2021/1148 muutmine**

Määrust (EL) 2021/1148 muudetakse järgmiselt.

1) Artiklisse 2 lisatakse järgmine punkt:

„11) „solidaarsusmeede“ – meede, mille kohaldamisala on sätestatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2024/1351 (*) artikli 56 lõike 2 punktis b ja mida rahastatakse liikmesriikide rahalisest toetusest, nagu on osutatud nimetatud määruse artikli 64 lõikes 1.

(*) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. mai 2024. aasta määrus (EL) 2024/1351, mis käsitleb varjupaiga- ja rändehaldust ning millega muudetakse määruseid (EL) 2021/1147 ja (EL) 2021/1060 ning tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 604/2013 (ELT L, 2024/1351, 22.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1351/oj).“

2) Artiklisse 10 lisatakse järgmine lõige:

„3. Käesoleva määruse kohast toetust võib solidaarsusmeetmete toetamise eesmärgil rahastada ka liikmesriikide ja muude avaliku või erasektori rahastajate rahalisest toetusest sihtotstarbelise välistulu vormis kooskõlas finantsmääruse artikli 21 lõikega 5.“

3) Artiklisse 12 lisatakse järgmine lõige:

„7a. Liidu eelarvest eraldatavat toetust võib suurendada 100 %-ni solidaarsusmeetmete rahastamiskõlblikest kogukuludest.“

4) Artikli 29 lõike 2 esimesse lõiku lisatakse järgmine punkt:

„aa) solidaarsusmeetmete rakendamine, sealhulgas rahaliste panuste jaotus meetmete kaupa ja rahastamise tulemusena saavutatud peamiste tulemuste kirjeldus;“

5) II lisa punkti 1 lisatakse järgmine alapunkt:

„h) toetades solidaarsusmeetmeid kooskõlas III lisas punktis 1 sätestatud toetuse kohaldamisalaga.“

6) VI lisa muudetakse järgmiselt:

a) tabeli 1 I. punkti lisatakse järgmine kood:

„030 Solidaarsusmeetmed“;

b) tabelit 3 muudetakse järgmiselt:

i) koodid 005 ja 006 asendatakse järgmistega:

„005 Artiklis 17 osutatud transiidi eriskeem

006 Määruse (EL) 2018/1240 artikli 85 lõikega 2 hõlmatud meetmed“;

ii) lisatakse järgmised koodid:

„007 Määruse (EL) 2018/1240 artikli 85 lõikega 3 hõlmatud meetmed

008 Erakorraline abi

009 Solidaarsusmeetmed“.

V PEATÜKK

**LÕPPSÄTTED**

*Artikkel 10*

**Ametiasutuste vaidlustusõigus**

Käesolev määrus ei mõjuta ametiasutustele liikmesriigi õigusega ette nähtud võimalust vaidlustada haldus- või kohtuotsuseid.

*Artikkel 11*

**Tähtaegade arvutamine**

Kõiki käesolevas määruses sätestatud tähtaegu arvestatakse järgmiselt:

a) kui päevades, nädalates või kuudes väljendatud tähtaega arvutatakse sündmuse toimumise või toimingu tegemise ajast, ei loeta kõnealuse tähtaja sisse kuuluvaks päeva, mil see sündmus toimub või toiming tehakse;

b) nädalates või kuudes väljendatav tähtaeg lõpeb tähtaja viimase nädala või kuu selle päeva lõpus, mis on vastavalt sama nädala- või kuupäev kui see päev, mil toimus sündmus või tehti toiming, millest alates tähtaega arvutatakse; kui kuudes väljendatava tähtaja puhul ei ole tähtaja viimases kuus seda kuupäeva, mil tähtaeg peaks lõppema, lõpeb tähtaeg kõnealuse viimase kuu viimase päeva kesköö;

c) laupäevad, pühapäevad ja asjaomase liikmesriigi riigipühad loetakse tähtaegade sisse; kui tähtaeg lõpeb laupäeval, pühapäeval või riigipühal, loetakse tähtaja viimaseks päevaks järgmine tööpäev.

*Artikkel 12*

**Üleminekumeetmed**

Hiljemalt 12. septembriks 2024 esitab komisjon tihedas koostöös liikmesriikide ning asjaomaste liidu organite ja asutustega nõukogule ühise rakenduskava tagamaks, et liikmesriigid on hiljemalt 1. juuliks 2026 käesoleva määruse II peatüki rakendamiseks piisavalt valmistunud, hinnates kõiki kindlaks tehtud puudujääke ja vajalikke operatiivmeetmeid, ning teavitab sellest Euroopa Parlamenti.

Kõnealuse ühise rakenduskava alusel kehtestab iga liikmesriik komisjoni ja asjaomaste liidu organite ja asutuste toetusel hiljemalt 12. detsembriks 2024 riikliku rakenduskava, milles määratakse kindlaks meetmed ja nende rakendamise ajakava. Iga liikmesriik viib oma kava rakendamise lõpule hiljemalt 1. juuliks 2026.

Käesoleva artikli rakendamiseks võivad liikmesriigid kasutada asjaomaste liidu organite ja asutuste toetust ning liidu fondidest võib anda liikmesriikidele rahalist toetust kooskõlas kõnealuseid organeid, asutusi ja fonde reguleerivate õigusaktidega.

Komisjon jälgib tähelepanelikult riiklike rakenduskavade rakendamist.

*Artikkel 13*

**Seire ja hindamine**

Hiljemalt 13. juuniks 2028 ja seejärel iga viie aasta järel esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse kohaldamise kohta liikmesriikides ja teeb vajaduse korral muudatusettepanekuid.

Liikmesriigid edastavad komisjoni taotlusel vajalikud andmed aruande koostamiseks hiljemalt 12. septembriks 2027.

*Artikkel 14*

**Jõustumine ja kohaldamine**

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse alates 12. juunist 2026.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja liikmesriikides vahetult kohaldatav kooskõlas aluslepingutega.

Brüssel, 14. mai 2024

| *Euroopa Parlamendi nimel* | *Nõukogu nimel* |
|---|---|
| *eesistuja* | *eesistuja* |
| R. METSOLA | H. LAHBIB |